הרב שיח

שאול שיח

הצעה חדשנית שתמנע איסורי שביעית

רבה של כפר הרא"ה ורב המועצה עמק חפר, הרב אליעזר שמחה וייס שליט"א, עיבד הצעה חדשה וחשובה, שמטרתה לכך נוע איסורי שביעית הנוהגים בשנת השמיטה הבאה עלינו לטובה. ההצעה נשלחה למספר רבנים כדי לקבל הנחיותם. וזה עיקרה:

"הצעתנו היום שבעלי השדות יחכירו בחוזה תוקף לגמרי את השדות והמטעים לגוי, האם הגוי יוכל לזרוע או לעשות מלאכות בשביעית. אין מלכב בידו כי כל התצרוכת תשווק באחריות הגוי. החשש שהגוי ישכור יהודים לעבוד בשדה אינו מעניינו, כל זמן שמדובר בפועל שמקבל משכורת חודשית ולא בקבלן או אריס יהודי שיש לו זיקה כל שהוא לעיבוד השדה ולמכירת הפירות. שכן, להלכה אין איסור ספיחין בשדה גוי. ולגבי איסור ספיחין - אין זה נחשב כי הם פרעליו של הגוי. זאת, אף על פי שברור שאי סור ליהודי לעשות מלאכות אסורות בשביעית בשדה המוחכר לגוי, כי אין עוסקים עם הנכרי בשביעית. אך זה אינו נוגע לאיסור ספיחין, כי אין הגרים מצווים על שמיטה, שתינזר עליהם גזירת ספיחין.

"לכן, הפיקוח שאנו מציעים שייעשה אצל המיבוצים והמוסדות הוא:

א. שלפני שמיטה הקרקע תושכר לגוי בחוזה בר תוקף.

ב. לוודא שהעיבוד נעשה במהלך שמיטה עליידי חברה בבעלות גוי.

ג. לוודא שאכן הנהלת חשבונות והשיווק וכלל פעילות חברת העיבוד של הגוי נעשים על ידה ועל שמה של החברה של הגוי, ולא מדובר בהסכם למראית עין בלבד.

"הפיקוח תחול קדושת שביעית, ובדיני קדושת שביעית, הקשה מכולם הוא אבק שביעית - איסור סחורה. כדי להינצל מאיסור סחורה, הסוחרים יעשלו במסגרת אוצר בית דין ייחסל פי קוח על מחירי הפירות בקדושת שביעית, במקומות שיש בהם כשרות של הרבנות, ובמה הצניעות והסחורים יוצאים בגדר סוחרי שביעית, מאחר וימכרו כשלוחים של הקונים.

"בשעות השיווק הגדולות הקונים מגיעים לחברים במועדונ לקוחות שבאמצעותם ניתן ליצור יחסי שליחות עם הרשת. כמו כן, יוכלו לקונים לקנות בהקפה או במרשים אשראי, כדי לא לחדי כשל באיסורי דמי שביעית.

"לגבי דיני ביעור שביעית: מיד כשיגיע זמן הביעור של מיני כי שהוא, בכל המקומות שתחת פיקוח רבנות שיפעלו כאוצר בית דין, אין צורך בביעור לשיטת החזון איש. בנוסף, ניתן להורות לכל שגיח במקום לראות לכך שבעל הבית או נציגו המוסמך לכך יפקיר את התוצרת בפני שלישה עובדים כל יום לאחר סיום העבודה. ובזה לא יאסרו הפירות במקום באיסור ביעור. הקונים שקונים מזון ג' שעודות לכל נפש פטורים מן הביעור.

"לגבי ייצוא פירות שביעית לחו"ל ומכירת פירות שביעית לגויים, לא יהיה פיקוח של מחלקת השמיטה. כשם שרצענו אין כיום פיקוח על הפרשת תרו"מ ומניעת איסור מכירת טבל, עד תר צרת בחוזק טבל המשווקת לחו"ל.

"לגבי שמירת פירות שביעית מהספד. הדבר מוטל על כל צרכן באופן פרטי. ובכללית, אינו מהווי קלסי מיוחד ולמירת הפחד השורר.בציבור בעניין זה) ניתן שהלכה היא שיש לנהוג בפרי רות שביעית ותרומה כשם שנוהגים בפירות חולין.

"חשיבות עליונה אני רואים בהפעלת מערכת מוצלחת של אוצר בית דין. כיון שמחלקת שמיטה תקיים בס"ד מעקת פיקוח על המחירים, הרי יקל לשווק במסגרת זו גם את תוצרת אוצר בית דין בלא להיכשל באיסורי סחורה.

"הסחיטות לתוצרת משדות טבריים תהיה כפי פסיקתו הר' יסרזיה של החזון איש, שיש לנהוג בה דיני קדושת שביעית, גם משום שמקובר בהשכרה לגוי ולא למכירה, לכן גם עליה יחול פי קוח מחירים. על תוצרת יבוא לא תהיה כל הגבלה בשמיטה.

"לגבי ירקות מאזור הערבה, יש להבחין: אם ניתן לסמוך על פסיקתם של הגה יצחק יוסף וצ"ל בעל שו"ת מנחת יצחק-יש"ל הרב שלמה זלמן אויערבך וצ"ל ולהקל באיסור ספיחין באזור הערבה. ולא להרחיב העברת הקיבוץ לחברת עיבוי של גוי. לגבי דיני קדושת שביעית החמורים, יש להכי ריז את הירקות מהערבה בכדי לזרזנות הנתונים תחת פיקוח מחירים.

"לגבי שנת שמיטה שגדי בבקליות לי. פסוד יבורי עלמא מתרי"ם ולכן לא תתבצע כל הפיטה בשיווקים.

"לא יעלו מנקודת על החקראים שלא ישמעו להוראות הפיקוח בנידונים אחרים. אמנם לא נאפשר מתן הכשר לתוצרת מגידול שרק בחלקו יישמרו ההוראות ובחלקן לא.

והיו התוכנית בעיקרה ולהפעלתה בהצלחה יש להתעמיד בעזרת השם יתברך:

א. איש הלכה הבקי בדיני שביעית.

ב. ריאי חשבון.

ג. אנשי הדיבה ופיקוח על עבודת מחלקות הבשרות ברבנו יות.

ד. הפיקוח בשדות יהיה מדינמלי.

פיקוח השמיטה חייב להימשך גם אחרי ר"ה תשס"ט, לפחות עד סיום עונת הסחדרים בשלהי שנת תשס"ט.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

עיניו כיונים

הרה"ח הישיש ר' לוי יצחק בריל שיחי', חסיד שטפנ שט, שעוד זכה לראות את האדמו"ר הקדוש רבי אבריהם מתתיהו זצ"ל בעת עריכת השולחן הטהור - הסתופף, מאז שעלה ארצה בצילו של האדמו"ר רבי יצחק זצ"ל מבאהוש בתל-אביב, ומדי פעם, בהזדמנויות שונות, אצל אדמו"ר בית רזין אחרים. הוא, שזהה דקק מאוד ברבותיו, מספר עליהם היום, ביושבו על כסא גלגלים בבית האבות שבבני ברק, מתוך ערגה וגעגועים, ומדי פעם אף פורץ בבכי של התרגשות.

בנו הרב אפרים שיחי' סבל מאוד בילדותו מאגזמה חריפה שכיסחה את פניו. בנוסף למצוקה שמחלה זו גרמה, ובנוסף לגידיל שהיא עידדה, היא עיוותה את פרצופו של הילד וגרמה בפניו - בעיקר במצחו וסביב האף - כתמים מכוערים שיוצרים מראה דוחה. ביקור חוזר ונשנה אצל רד מאי עזר לא הועלה דבר. תרופות שונות שניתנו לילד, כולל משחות, עיסויים ורחצות תחליביות, לא הועילו. אם נראה היה לאחר טיפול מסוים שהנזה הנסב המצב, ריש תקוה לאי חריתה של המחלה - התברר מאוחר יותר, כי היתה זו אש ליה אופטית בלבד, וכי המחלה חוזרה והמשיכה בכבחילה.

והנה יום אחד מצא בתיבת הדואר הזמנה לחתונת בתו של האדמו"ר מבאהוש זצ"ל, אמו של האדמו"ר מבאהוש שליט"א בן זמננו. כחיבה נלהב ודבוק ברבותיו החל ר' לוי יצחק בהכנות לקראת אירוע מרכזי זה והחליט כי שומה עליו לקחת גם את ילדיו האת הילד אפרים ביניהם.

והוא זוכר, כי התחנה היתה באולם שליד בית הכנסת הגדול, שברחוב אלנבי בתל-אביב, ובשמחה זו השתתפו כל אדמו"רי בית רזין, שהיו בארץ באותם הימים.

נעצוד לרגע את שטף דיבורו המתרגש של ר' לוי יצחק, ונעיר כי הוא, על אף שנותיו הרבותכות, וזכר דברים לדיר קם. אכן, החתונה התקיימה באולם תשס"ז בבית הכנסת הגדול שברחוב אלנבי. כתיבת התגאים של בני הזוג נעדכה קודם לכן בחודש אדר של אותה שנה בביתו של רבינו, רבי יעקב מהוסיאטין, ובאורע משמח זה השתתפו אך ורק אדמו"רים ומעט בני משפחה. היו שם פרט לאבא - האדר מו"ר מבאהוש זצ"ל - האדמו"רים מסדיגורה, מספשורס קוב, מזלטפופולה ועוד. אדם אחד שאינו מבני המשפחה, הרה"ח ר' אברהם קאופמן ז"ל, הזמין אף הוא, בשל קירב תו המסורה לשני הבתים - הוסיאטין ובאהוש.

מיד לאחר תום כתיבת התגאים, קרא רבינו לשני בני הזוג לחדרו האישי - אל הקודש פנימה, ובהתרגשות גדר לה - כך מספרת כיום הכלה דאז - אמר להם, כי עבודו זה יום גדול, שכן שני בני הזוג הם נכדים של אחיו ואחיותיו משלושה צדי"ם. ובכלל, כך היא מספרת, כל סדרי הת גאים ולאחר מכן החתונה היו בעצה עמו. וזכרת היא, שלי חושה הביעו כל היהודים שעלו מרוסיה ארצה. הם וכרו שאביה זצ"ל מימן להם בכספו את העליה, ועתה הם באו לגמול לו בשמחתו: כאשר רבינו, בעל "אהלי יעקב", נכנס לאולם החתונה וראה את הקהל הגדול שנתאסף לקראת החופה עבר עצמו לרגע ואמר: "אי מאן מאפעבס כחל' שרי, כחו של אבי".

ר' לוי יצחק ממשיך לספר, כי בעת קבלת הפנים ובמ רם שהקהל יצא להשתתף בחופה - עמדו כל החסידים הדבוקים ברבותיהם בחצי עיגול צפוף והבישו בפניהם של האדמו"רים, שישבו בשורה חזיתית ליד שולחנות עירוכים. הוא זוכר כי היה זה מעמד מרומם, מקודש, וכ עיקר מרשים ובעל השפעה-רוחנית גדולה.

עוד הוא עומד ומתבונן, ואפרים הקטן כדרך סביבו, עלה כדעתו לגשת אל רבינו בעל ה"אוהלי יעקב" ולבקש את ברכתו לרשואת בנו הסובל ממחלת העור הבלתי נר פאת.

הוא נטל את הילד בידו ונישא אל השולחן, התיצב בפני רבינו והשיח בבאב את מצב הילד. רבינו בחוש שי קרב את הילד אליו. וכשהוא התקרב, הניח רבינו את משי קפיו קירב את פניו אל פני הילד והתבונן בו בעיניו האצילות והרחמניות התבוננות יסודית שנמשכה זמן מה. לכשסיים, ריחף עצמו מעט, הרכיב את משקפיו ועשה תנועת ביטול בידו, כאומר אין מה לדאוג, אין כאן מחלה.

"מרגע זה ואילך", מספר ר' לוי יצחק בהתרגשות - "המחלה הלכה ונסוגה. תוך זמן קצר לא נותר ממנה זכר, ועד היום ב"ה פניו של בני, נקיים מכל שריד או כתם".

(מתוך "אפרי של יום" ר' מאיר צבי גרינוון - סיפורי חסידים מפיו של אדמו"רי בית רזין-חשיאטין וויז קובץ סיפורי מופת על אדמו"רי בית רזין-חשיאטין וויז)